

ADVOCAAT OF MAFFIAMAAT?

Mr. Pim de Vos (Haarlem 1950)

Mr. Pim de Vos is inmiddels al bijna 35 jaar advocaat en oprichter van het advocatenkantoor De Vos & Partners te Amsterdam waar hij is gespecialiseerd in Ondernemingsrecht, Arbeidsrecht en Algemene praktijk met als specialisaties mediarecht, reisrecht, sportrecht, moeilijke zaken en contracten.

Hij behandelde en behandelt verschillende opvallende zaken zoals de claim van de betaalde voetballers op hun aandeel in de televisierechten en over het (destijds nog niet eerder erkende) recht op smartengeld van een werknemer op zijn werkgever. Thans is hij als advocaat betrokken bij een proefproces over de aansprakelijkheid van reisbureaus bij Dynamic Packaging.

Door zijn sociale, kleurrijke en vrolijke persoonlijkheid en zijn flair en vermogen om ingewikkelde zaken toegankelijk te maken is hij een veelgevraagd spreker op (internationale) congressen en bijeenkomsten, tv en tevens columnist voor uiteenlopende (vak)bladen. Mr. Pim de Vos heeft zes boeken gepubliceerd.

Daarnaast is hij NMI-mediator en mental coach, opgeleid door Frits Löhnen.

Tevens is hij actief in onder meer het Nederlands Centrum voor Directeuren en Commissarissen en adviseur van de Stichting Garantiefonds Reisgelden, de vakbond en het pensioenfonds van betaalde voetballers en lid van de redactie van Anton Sportzaken.

Mr. Pim de Vos

De Vos & Partners Advocaten

P.C. Hoofdstraat 5-11
1071 BL Amsterdam
(020) 206 07 50
www.devos.nl

Fairplay Publishing

Lampenistenstraat 64
1019 TK Amsterdam
06-53 83 77 65
www.uitgeverijfairplay.nl

Mr. Pim de Vos

Advocaat of maffiamaat?

De wankelende rechtsstaat

Fairplay Publishing BV - 2008

Eerder verschenen van dezelfde auteur:

Achter de blinddoek van Vrouwe Justitia

A.W. Bruna Uitgevers BV, Utrecht. ISBN 978 90 229 8368 3

De rechter en het been

A.W. Bruna Uitgevers BV, Utrecht. ISBN 978 90 229 8395 9

De klant is koning

A.W. Bruna Uitgevers BV, Utrecht. ISBN 978 90 229 8427 7

Fair Play. Ik wil niet winnen door een Schwalbe

Fairplay Publishing. ISBN 978 90 812463 1 6

Mind your step

Fairplay Publishing. ISBN 978 90 812463 2 3

Omslagontwerp: Henk Greuter, Heemstede

Foto omslag: Edwin Smulders, Eindhoven

Typografie: ImageSoft, Krimpen aan den IJssel

Redactie: Annette Alkemade, Lisse

Drukwerkbegeleiding: ASB BV, Badhoevedorp

Druk: Haasbeek, Alphen aan den Rijn

© Copyright 2008, Uitgeverij Fairplay Publishing BV, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without written permission of the publisher.

ISBN 978 90 812463 3 0

NUR 600

Inhoud

Voorwoord

1. Ik wil niet winnen door een Schwalbe
2. Advocaat of maffiamaat?
3. Gedragsregels van de Orde van Advocaten
4. Waarom ik ben gestopt met strafzaken
5. Crimefighters en het vertrouwen in de rechtsstaat
6. De zaak-Alves
Hoe lul ik me onder een contract uit?
7. Een verdachte mag liegen - de betrekkelijke waarde van een bekentenis
8. Zelfverdediging - de stekende kapper en Germaine C.
9. Naar de haaien met Joran van der S.
10. Je zal maar onschuldig zijn
11. De houding van de rechter
12. Falende rechters
13. Bedreigde advocaten
14. Mijn Gümüsbef

15. Advocaat van de duivel
16. Dutroux en andere gestoorde geesten
17. Mohammed B. - waarom niet de doodstraf?
18. Volkert van der G. en de rechten van verdachten
19. Slordigheidje van het OM - zegen voor de Hells Angels
20. Taps en andere verhoormethodes
21. Foute verdachten en de beperkingen van de rechtsstaat
22. Kappen nou! Onze tolerante samenleving
23. Het einde van de Nederlandse droom
24. De onmacht van recherche en justitie
25. Advocaten voor de tuchtrechter
26. De roep om zwaarder straffen
27. Het doel van straf en taakstraffen
28. TBS - ter beschikking van de regering
29. Slachtoffers
30. Dure advocaat?
31. Transparante advocatentarieven
32. Armlastige Holleeder
33. Showtime in de rechtszaal
34. Waarom ik advocaat ben geworden

35. Misleid door mijn cliënt
36. Van je familie moet je het hebben

Registers

Zakenregister

Personenregister

Voor Nikki

In dit boek is een aantal juridische begrippen beknopt samengevat en weergegeven. Hoewel ik mijn uiterste best heb gedaan om een zo correct en volledig mogelijk beeld van het recht te geven, is dit geen juridisch leerboek. Voor het geval de lezer juridische vragen of problemen heeft, raad ik aan advies in te winnen bij een advocaat of een andere jurist.

De in dit boek gebruikte namen van cliënten en tegenpartijen zijn fictieve namen om herkenning te voorkomen. Dit in verband met mijn beroepsgeheim. Waar in een enkel geval de werkelijke namen zijn genoemd, is dit gebeurd met toestemming van de betrokken cliënten, of het betrof zaken en namen die al in de landelijke publiciteit zijn geweest.

Ten behoeve van de leesbaarheid is zoveel mogelijk de mannelijke vorm gebruikt. Ik zou de laatste zijn die vrouwen zou discrimineren.

De definitieve tekst is afgesloten op 25 augustus 2008.

Pim de Vos

Advocaat of maffiamaat?

De discussie over de beschuldiging van Jort Kelder dat Mr. Bram Moszkowicz een maffiamaatje was die zich aan belangenverstrengeling had schuldig gemaakt (advocaat van Endstra - inmiddels geliquideerd - én van Holleeder, wie justitie voor de liquidatie hoopt te kunnen pakken) heeft het hele land beziggehouden, en terecht. Die discussie raakt de kern van het functioneren van ons advocaten in de rechtsstaat.

Het is een cliché, maar advocaten zijn ook mensen en hebben dus ook hun zwaktes: voor macht, geld, Ferrari's. Een advocaat moet te allen tijde afstand bewaren van zijn cliënt om de vereiste onafhankelijkheid te hebben, maar tegelijkertijd kan zich tussen de advocaat en de cliënt een min of meer vriendschappelijke relatie ontwikkelen. Zeker als de advocaat al jaren de juridische huisdealer van zijn cliënt is en al helemaal wanneer het een cliënt is die voortdurend behoefte heeft aan juridische bijstand: om op vrije voeten te blijven. In dit hoofdstuk bespreek ik de lastige positie waarin een advocaat kan terechtkomen door de relatie met zijn cliënt. Dit soort zaken zijn slecht voor het aanzien van de advocatuur. De advocaat is niet alleen de partijdige dienaar van de cliënt, maar ook de dienaar van de rechtsstaat. Mijn vorige (in limited edition) verschenen boek heet niet voor niets *Fair Play. Ik wil niet winnen door een Schwalbe*.

Moszkowicz was tot kort voor diens dood de raadsman van de vastgoedhandelaar Willem Endstra, die in 2004 is geliquideerd. Desondanks heeft hij Willem Holleeder als raadsman bijgestaan in de megastrafzaak waarin H. onder meer verdacht wordt van afpersing van Endstra. Die zaak is nu in behandeling bij het Amsterdamse gerechtshof, nadat de rechtbank Holleeder heeft veroordeeld. In het kort geding tussen Moszkowicz en Kelder, hoofdredacteur van Quote, ging het kort gezegd over het volgende: Endstra had volgens Kelder gezegd dat hij Moszkowicz aan de kant had gezet omdat die alles aan Holleeder zou doorspelen.

Daarbij kwam dat deze advocaat blijkens publicaties in diverse media en het dossier in de strafzaak van Holleeder in meerdere opzichten een ongebruikelijke relatie leek te hebben gehad met Endstra en Holleeder. Hij had op uitnodiging van Endstra een liefdadigheidsdiner in Monaco bijgewoond waar hij aan een tafel zat met...? Niet Majoor Boszhard van het Leger des Heils, maar met Klepper en Mieremet, die net als Endstra later werden geliquideerd. Ook zou de echtgenote van deze advocaat een jaar lang gratis in een woning hebben mogen wonen die Endstra ter beschikking had gesteld. Dat is ook niet gebruikelijk in de advocatuur waarin ik toch al 34 jaar meeloop. Evenmin komt het veel voor dat, zoals ook uit het strafdossier bleek, het kantoor of de vrouw van de advocaat de vorige eigenaar was van een scooter die inmiddels in gebruik bij zijn cliënt Holleeder was. Het is ook tamelijk ongebruikelijk dat een verdachte wordt gearresteerd terwijl hij een tochtje maakt op de Vespascooter die op naam stond of had gestaan van het kantoor van zijn advocaat. Dat was echter nog niet alles... Volgens het openbaar ministerie (OM) had een klusjesman van uitgerekend Holleeder de buitengevel van het kantoor van Moszkowicz voorzien van beveiligingscamera's. Het voorlopig oordeel van de vice-president van de rechtbank te Amsterdam was dat Kelder zijn beschuldigingen niet behoefde terug te nemen, zelfs niet dat Bram een maffiamaatje was. Onder grote druk van de publieke opinie legde Moszkowicz de verdediging van Endstra neer. Dat deed hij naar mijn mening veel te laat, hoewel ik mij terdege realiseer dat je zo'n beslissing niet zomaar neemt. Iedere cliënt heeft recht op een advocaat, ook Holleeder, die onschuldig is zolang hij niet door een onpartijdige rechter is veroordeeld. Maar toch heeft deze advocaat veel te lang gewacht met die beslissing. Ik zal uitleggen waarom.

Hij had niet aan die strafzaak moeten beginnen omdat hij in die zaak namens Holleeder een meedogenloze frontale aanval zou moeten doen op de integriteit van Endstra en het waarheidsgehalte van wat deze de politie had verteld. Moszkowicz zou als raadsman van Holleeder alles wat Endstra tijdens de achterbankgesprekken met politiefunctionarissen over Holleeder had verteld, moeten afschilderen als leugens en verzinsels. Zeer uitvoerig en gedetailleerd had zijn voormalige cliënt Endstra in die gesprekken zijn cliënt Holleeder beschreven als een afperser en topcrimineel, die verantwoordelijk was voor vele liquidaties. Als raads-

man van Holleeder zou Moszkowicz echter zijn voormalige cliënt Endstra moeten neerzetten als een onbetrouwbare en leugenachtige man, aan wiens verklaringen geen waarde mocht worden gehecht. Hij zou als advocaat van Holleeder de rechter moeten zeggen dat niet zijn cliënt, maar zijn voormalige cliënt Endstra een topcrimineel was. Ik begreep overigens dat Moszkowicz daar iets op gevonden had. Niet hij, maar zijn cliënt Holleeder zou de rechtbank uitleggen dat niet ze niet hem maar Endstra hadden moeten pakken. Zover is het nooit gekomen. Endstra is op brute wijze geliquideerd voordat hij als getuige door de rechter kon worden gehoord en Mr. Moszkowicz heeft de fakkel overgedragen aan Jan-Hein Kuijpers. Het is duidelijk dat Mr. Moszkowicz als advocaat van Holleeder een belang moest dienen dat diametraal stond op het belang van Endstra (en later diens nabestaanden). Daardoor bevond hij zich in een hoogst onwenselijke positie. Als advocaat kun je het niet maken om namens een cliënt een voormalige cliënt, die je een paar jaar daarvoor nog hebt geadviseerd en bijgestaan, als een onbetrouwbare leugenaar en topcrimineel af te schilderen. Dat hoort niet.

Gedragsregels

Zoals Professor Bannier in het Advocatenblad schreef: *‘De advocaat is de partijdige dienaar van de cliënt, maar ook de dienaar van de rechtsstaat’*. Dat blijkt wat mij betreft uit onze beroepseed. Iedere advocaat heeft de eed of belofte afgelegd dat hij geen zaak zal aanraden of verdedigen, die hij in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn.

In de Gedragsregels voor advocaten staan kernwaarden die het vertrouwen in de advocatuur belichamen. De eerste gedragsregel verplicht de advocaat zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad. Regel twee verplicht de advocaat te vermijden dat zijn vrijheid en onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn beroep in gevaar zouden kunnen komen. In de toelichting staat dat de advocaat te allen tijde bedacht moet zijn op de situatie dat hij ten opzichte van zijn cliënt niet meer de vrijheid en de onafhankelijkheid bezit om deze deugdelijk te adviseren en te representeren. Verder staat er dat daarbij ook de indruk die bij derden wordt gewekt een rol kan spelen. Een belangenverstrengeling door financiële of persoonlijke relaties kan de gewenste onafhankelijkheid in gevaar brengen. Kán brengen! Dat is al voldoende om de behandeling neer te leggen.

In de Europese Code of Conduct for Lawyers staat dat een advocaat niet voor twee cliënten mag optreden als er een *conflict of interests* tussen die cliënten is of een significant risico op zo'n conflict bestaat. Dat mag hij ook niet als het risico bestaat dat door dat dreigende belangenconflict een vertrouwensbreuk dreigt of de onafhankelijkheid van de advocaat kan worden aangetast. In regel zeven staat dat de advocaat die de belangen van twee of meerdere partijen behartigt, in het algemeen verplicht is zich uit een zaak terug te trekken, zodra een niet aanstonds overbrugbaar belangenconflict ontstaat. Verder is daarin geregeld dat na dat terugtrekken de advocaat niet meer in die zaak of de voortzetting daarvan mag optreden tegen de ex-cliënt voor wie hij niet meer optreedt. Nu had Holleeder formeel geen conflict met Endstra, maar die had hem bij de politie wel beschuldigd van afpersing. Bram, zoals hij zich laat noemen, zat op zijn minst genomen tussen twee vuren en mocht toch aannemen dat Endstra op zijn minst heel veel moeite zou hebben met zijn optreden als advocaat in de strafzaak tegen Holleeder. Die werd daarin immers beschuldigd van afpersing van Endstra, voor wie Moszkowicz kort tevoren en - als dat bewezen zou worden - tijdens de afpersing nog optrad en door hem was verwend met het criminele diner in Monaco en een woning voor zijn vrouw (als dat waar zou zijn, waarmee de rechtbank en het gerechtshof in hoger beroep rekening lijken te houden).

Bram had beter moeten weten na een eerdere veroordeling door de tuchtrechter wegens tegenstrijdige belangen. Hij had alleen al daarom moeten beseffen dat het niet verstandig was om voor Holleeder te blijven optreden in diens strafzaak, waarin hij namens Holleeder keihard zou moeten uithalen naar Endstra, die volgens Holleeder de grote crimineel was. Endstra had blijkens de Endstra-tapes tegen de politie gezegd dat hij nota bene op het kantoor van zijn eigen advocaat Moszkowicz door Holleeder was bedreigd. De uitlatingen van de opvolger van Bram Moszkowicz bij de behandeling van de strafzaak tegen Holleeder laten er geen twijfel over bestaan dat Bram in de zaak tegen Holleeder zijn voormalige cliënt Endstra (die zich na zijn liquidatie niet meer kon verweren!) als de grote boosdoener had moeten neerzetten. Eufemistisch gezegd is dat gezien het voorgaande niet chic te noemen. Overigens verbieden de gedragsregels de advocaat niet om tegen een voormalige cliënt op te treden indien het kort gezegd

niet gaat om dezelfde kwestie, of de advocaat niet beschikt over vertrouwelijke informatie van zijn vorige cliënt. Het gaat hier echter om het vertrouwen dat de gewezen cliënt Endstra in zijn advocaat moest kunnen stellen. Zodra ik reden zou hebben om aan te nemen dat een cliënt er moeite mee zou kunnen hebben dat ik optreed voor een andere cliënt met een mogelijk tegenstrijdig belang, zou ik de ex-clieënt de gelegenheid bieden hierover zijn mening te geven. Professor Bannier verwoordde het fraai: *‘De advocaat moet als dienaar van de rechtsstaat (per definitie, DV) de rechten van zijn cliënt bewaken, maar niet de onrechten’*.

Hij behoort zich echter zo te gedragen dat het vertrouwen in zijn collega’s en hemzelf niet wordt geschaad. Jort Kelder zal best niet voor alle beschuldigingen aan het adres van Bram Moszkowicz keihard bewijs hebben gehad, maar een feit is dat ook het gerechtshof, oordelende in hoger beroep, het aanwezige materiaal zodanig bezwarend vond voor Mr. Moszkowicz dat Kelder zijn beschuldigingen niet hoefde terug te nemen, op één na: dat Bram een maffiamaatje was. Hij had te veel de schijn tegen en kon verwachten dat Endstra of anderen publiekelijk de discussie over zijn onafhankelijkheid zouden voeren. Het gedoe met de scooter, de beveiligingscamera’s, de op het oog tamelijke intieme contacten tussen deze topadvocaat en zijn cliënten en het *en plein public* dineren in Monaco met fijne mannen als Klepper en Mieremet (‘Spic en Span’), in het *Handboek Holleeder* van Husken en Lensink ‘de schrik van de Nederlandse onderwereld’ genoemd. Of het allemaal toevallig of niet (helemaal) waar was, het zal wel, maar het waren omstandigheden die volgens het gerechtshof zodanig waren dat de door Kelder geuite beschuldiging voldoende steun vond in het toen aanwezige feitenmateriaal. Wel, dat was bij elkaar genomen zo ongebruikelijk en onwenselijk voor de onafhankelijkheid van deze advocaat dat hij er verstandig aan had gedaan zich tijdig, voordat de strafzaak tegen Holleeder begon, terug te trekken. Dan had Bram de schijn vermeden dat hij niet volstrekt onafhankelijk was en voor Holleeder had gekozen en de doodgeschoten Endstra had laten vallen. Dat had een advocaat van zijn formaat gesierd.

Bevoorrechte positie geeft verplichtingen

Bram Moszkowicz zal het met me eens zijn: maffiamaatjes zoals onderwereldadvocaat Mr. Evert Hingst horen niet thuis in de ad-

vocatuur. (Hingst werd door justitie verdacht van het witwassen en samenwerking met criminelen als Mink K., Klepper en Mieremet.) Net als cliënten Mieremet en Klepper is Hingst geliquideerd. Maffiamaatjes missen het ethisch besef om voldoende afstand te houden van hun niets en niemand ontziende cliënten. Deze advocaten vinden een hoog inkomen en aanzien belangrijker dan de integriteit die in de advocatuur boven iedere vorm van twijfel behoort te staan.

Advocaten hebben in het rechtsbestel een unieke en bevoorrechte positie, ze hebben toegang tot vertrouwelijke stukken en allerlei andere geheimen; advocaten kunnen zich op hun beroepsgeheim en verschoningsrecht beroepen. Het verkeer tussen advocaten en hun cliënten wordt door de wetgever beschermd. Alles wat tussen hen beiden besproken wordt, is vertrouwelijk en geheim. Opnames van telefoongesprekken tussen raadsman en zijn cliënt moeten vernietigd worden.

Bovendien hebben advocaten in belangrijke zaken nog steeds het procesmonopolie. Die bevoorrechte positie dwingt de advocaat tot een zuivere en integere beroepsuitoefening. Daarbij moet niet zijn belang vooropstaan, maar dat van zijn cliënt. Maar dat is niet alles: een advocaat behoort zich voortdurend rekenschap te geven van de eerste hiervoor samengevatte gedragsregel. Hij mag het vertrouwen in zijn collega's en in zijn eigen beroepsuiting niet in gevaar brengen, omdat het aanzien van de advocaat essentieel is voor de geloofwaardigheid van onze beroepsgroep. (Voormalige) advocaten zoals Mr. Engelsma hebben die ethische plicht uit het oog verloren. Net als die strafpleiters die even wegstijgen als evident is dat hun cliënt getuigen bedreigt of heeft laten liquideren. Of advocaten die actief meewerken aan witwasconstructies en belastingontduiking door cliënten die op papier al jaren geen inkomen en vermogen hebben, maar zonder blikken of blozen honderdduizenden euros aan hun advocaat (laten) betalen. Jort Kelder heeft de publieke discussie over de integriteit en het aanzien van de advocatuur een grote dienst bewezen door zijn beschuldigingen te uiten en het debat daarover publiek aan te gaan op de plaats waar dat hoort: de rechtzaal. Dat het hof, anders dan de rechtbank, de kwalificatie maffiamaatje te ver vond gaan, maakt dat nog niet anders. Spronken, Fermon en Attinger schreven in het *Advocatenblad* terecht: *'Iemand bijstaan die ervan beschuldigd wordt een ex-client te hebben afgeperst, lijkt te vragen om problemen'*.

Hoe goed en integer Bram Moszkowicz ook is, hij had de schijn tegen dat hij niet de afstand en vrijheid had om in de zaak van Holleeder op te blijven treden. Tegenover de nabestaanden van Endstra was dat ook niet correct. Artsen leren in *dubio abstinere*: bij twijfel niet doen. Jammer dat niemand Bram, een fantastische advocaat, tegen zichzelf heeft beschermd. Ook als Bram geen maffia-maatje is, wat ik graag aanneem, blijft overeind dat het aanzien van de advocatuur zo belangrijk is dat hij ter vermindering van een ongewenste schijn er goed aan had gedaan om zijn kantoor door een ander bedrijf te laten beveiligen dan door zijn cliënt H.! Dat was alleen al gezien het beroepsgeheim en de privacy van andere cliënten natuurlijk niet verstandig.

Bouterse

Al eerder had hij de verontwaardiging van velen over zich afgevoerd door in een hotel in Paramaribo een dansje te maken met Desi Bouterse, de voormalige legerleider. Die werd verdacht... niet van wildplassen, maar van de beruchte Decembermoorden die in Suriname veel verdriet hebben teweeggebracht (Max, de vader van Bram, had niet voor niets geweigerd om Bouterse bij te staan). Bouterse is tot 11 jaar veroordeeld wegens zijn betrokkenheid bij drugstransporten en moet nog terechtstaan voor de verdenking van zijn betrokkenheid bij de Decembermoorden. Bram zei overigens dat Bouterse bij hem op de dansvloer was komen staan, maar volgens verslaggevers van NOVA was de advocaat bij zijn dansende cliënt gaan staan. Ook hier had de advocaat de schijn tegen.

Was Bram niet tegen te houden?

Het is niet goed te begrijpen waarom deze advocaat met zoveel kwaliteiten het zover heeft laten komen. Was het angst voor zijn cliënt, zoals wel is gesuggereerd? Wellicht is een verklaring dat hij lid was van een maatschap met zijn gerespecteerde vader en twee broers waarin geen plaats was voor vreemd bloed. Ik ben ervan overtuigd dat Bram Moszkowicz in een 'normaal' 'gemengd' kantoor zoveel tegengas had gekregen dat die ogenschijnlijke, ongewenste vermenging van belangen van een cliënt en een voormalige cliënt zou zijn voorkomen. Het is ondenkbaar dat een partner van niveau die geen deel van de familie uitmaakt, dit gedoe met beveiligingscamera's, de gratis woning, de scooter en het rijden in de Ferrari van een omstreden cliënt, van een partner zou hebben

geaccepteerd. Een dergelijke handelwijze roept het ongewenste beeld op van een te intieme band met cliënten die nota bene verdacht worden van ernstige misdrijven. Voor het aanzien van de advocatuur is dat een slechte reclame.

Fair play 2007 (bewerkt)

Advocaat van de duivel

Bij de plechtigheid waarbij iemand door de rechtbank officieel als advocaat wordt geïnstalleerd, legt iedere jonge advocaat de volgende eed of belofte af: Ik zweer/beloof getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet, eerbied voor de rechterlijke autoriteiten, en dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen, die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn.

In mijn boek *Achter de Blinddoek van Vrouwe Justitia* schreef ik in 1997 dat ik ervan overtuigd was dat de advocaat van de duivel bestond. De advocaat die geld verdienen belangrijker vindt dan de ethiek.

Acht jaar later blijkt dat bewaarheid te zijn. De advocaat Evert Hingst, die niet zolang daarvoor het dwingende advies had gekregen om zich als advocaat te laten uitschrijven, werd meedogenloos geliquideerd vanwege zijn nauwe banden met de criminaliteit. Volgens doorgaans goed geïnformeerde misdaadverslaggevers was Hingst te vergelijken met de *consigliere* (juridisch adviseur) van aan de maffia gelieerde organisaties. Hingst zat er tot zijn nek in. Hij werkte voor en vermoedelijk ook met diverse notoire criminelen zoals de eerder geliquideerde Sam Klepper en John Mieremet. Een voormalig kantoorgenoot zei eufemistisch: *'Hij had zware cliënten... , die zijn het wel eens ergens niet mee eens'*. Hingst werkte ook samen met een fiscalist en werd ervan verdacht dat zij criminelen hielpen hun illegaal verdiende miljoenen op fiscaalvriendelijke wijze te investeren. De fiscalist had al meerdere malen vastgezet en is zelfs veroordeeld tot zes maanden cel. Hingst was ook als verdachte betrokken bij twee strafzaken. In 2004 werd hij gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij het witwassen van miljoenen euro's aan crimineel geld. Zijn kantoor en huizen werden toen onderzocht. Bij een onderzoek van zijn kantoor in 2005 trof de politie in zijn kluis drie vuurwapens aan, die vermoedelijk afkomstig waren van de beruchte wapenhandelaar M.K.

Hingst werd vlak voor hij een televisie-interview zou hebben met

misdaadverslaggever John van den Heuvel koelbloedig geliquideerd. Het vermoeden bestond dat hij niet alleen als voormalige advocaat of fiscaal adviseur had gewerkt voor topcriminelen, maar zelf ook betrokken was bij grote witwaspraktijken. Deze advocaat zou handenvol geld hebben verdiend en volgens een buurvrouw een van zijn burens 'stonk' hij naar geld. Hingst zat er zelfs zover in dat een van zijn criminele cliënten hem ervan beschuldigde dat hij als advocaat betrokken was, althans op de hoogte was, van een poging om hem, de cliënt, voor de deur van deze advocaat te liquideren. De voormalige advocaat Mr. John Engelsma werkte in de jaren '80 voor diverse topcriminelen, onder wie Klaas Bruinsma, die in 1991 voor de deur van het Hilton Hotel werd geliquideerd. De betrokkenheid van Engelsma bij sommige van zijn cliënten riep veel vragen op. In 1998 stopte Engelsma met de advocatuur, om verder te gaan als *corporate lawyer*. Een *lawyer* is anders dan een advocaat niet onderworpen aan de Advocatenwet en de gedragsregels die voor de advocaten gelden.

Het aanzien van een advocaat

In de Verenigde Staten hebben advocaten de naam dat zij achter ambulances aan rijden en kaartjes uitdelen aan het slachtoffer van een ongeluk, die net in de ambulance is geladen. Jim Carrey speelde in de film *Liar Liar* de advocaat die voor de verandering nu eens een dag *niet* mocht liegen. Dat staat wel in een erg schril contrast met onze advocateneed.

Dé advocaat bestaat niet: je hebt advocaten die uit een soort roeping of sociale overwegingen tegen minimale vergoedingen asielzoekers en krakers bijstaan die uit een woning dreigen te worden gezet. En je hebt advocaten die altijd in de boardroom van een multinational rondlopen, een uurtarief van € 600 ex BTW rekenen en als Nederlandse partner van een Amerikaanse *law firm* pakweg een miljoen euro verdienen, terwijl de sociale advocaat na aftrek van kosten een modaal inkomen heeft.

Het geweten van de strafpleiter

Advocaten die in het strafrecht zijn gespecialiseerd moeten over bijzondere mentale eigenschappen beschikken. Zij behandelen soms strafzaken waarvan het dossier zo gewelddadig en bloedendig is dat je er bijna van over je nek gaat. Hun cliënten zijn veelal meedogenloze criminelen, die er niet voor terugdeinzen om hun

slachtoffers - en dat kunnen ook kleine winkeliertjes zijn - af te persen. Het zijn cliënten van wie iedere insider weet dat zij getuigen intimideren en hun concurrenten en getuigen een kogel door de knie jagen, als zij hen al niet laten liquideren. De eredivisie van deze cliëntèle schroomt niet om informanten bij de recherche en getuigen om te kopen. Deze cliënten van advocaten breken ook in in gerechtsgebouwen en computers van politie en justitie. Zij hebben er geen enkel probleem mee om officieren van justitie te bedreigen.

De topadvocaat Spong heeft gezegd dat hij in zijn werk als strafpleiter geen geweten heeft. Ik heb mij daar in *Achter de blinddoek van Vrouwe Justitia* hevig tegen verzet en ik denk daar nog steeds zo over. Als was het maar vanwege de advocateneed.

Op de televisie zag ik de advocaat van Itzhak M. die werd verdacht van het afpersen van onder meer Erik de Vlieger. Geconfronteerd met uiterst belastende informatie over zijn cliënt deed de advocaat wat hij moest doen: namens zijn cliënt ontkennen, vermoedelijk tegen beter weten in. Op grond van informatie die je cliënt je heeft verstrekt weet je officieel, formeel, niet beter of je cliënt is onschuldig. Hij heeft namelijk niet bekend, maar alles ontkend. In veel gevallen heeft hij zich op advies van zijn advocaat beroepen op zijn zwijgrecht. Voor zo'n cliënt zou ik niet willen werken als ik het gevoel had dat hij een niemand ontziende crimineel was, die zich structureel met geweld en dreigementen handhaaft en al jaren leeft van de zware misdaad. Het gaat in zulke gevallen namelijk doorgaans om cliënten die geen baan hebben, maar leven van een vage bron van inkomsten.

Ik zou dan, om mijn cliënt uit de gevangenis te houden, de getuigen moeten 'fileren' die voor hem belastende verklaringen dreigen af te leggen. Ik zou in de krant moeten lezen dat weer een van die getuigen op klaarlichte dag door een man op een scooter is geliquideerd. Als een getuige aan dat noodlot ontkomt, zou ik hem in de rechtszaal aan een kruisverhoor moeten onderwerpen, terwijl hij daar trillend zit, vermomd en met een integraalhelm op zijn hoofd, omdat hij gevaar voor zijn leven loopt. Ik zou voor de zoveelste keer mijn cliënt moeten vrijpleiten van het ten laste gelegde: de afpersing, de *ripdeal*, de bedreigingen, het witwassen en drugshandel en de moorden. Dan zou ik moeten aanvoeren dat er geen bewijs is, behalve die ene, onbetrouwbare kroongetuige. Daarbij zou ik niet stellen dat hij onschuldig is, maar dat mijn cliënt niet schuldig is, hoewel ik gezien zijn verleden en het meters-

lange dossier op mijn vingers kan natellen dat deze man, die ik gisteren nog een rekening van € 30.000 heb gestuurd, zoveel op zijn kerfstok moet hebben dat hij levenslang de gevangenis in zou moeten.

Ik zou de slachtoffers en de nabestaanden op de publieke tribune bij het verlaten van de zittingzaal in de ogen moeten kijken en moeten mompelen: ‘Jongen, je hoeft je niet te schamen. Je verdedigt niet de daad, maar de dader’. Dat zou ik niet kunnen.

Niet alleen de stroom van liquidaties van criminelen maar ook het IRT-onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er sprake is van groot-schalige, vooral aan de drugshandel gerelateerde criminaliteit. De bovenlaag van topcriminelen, pakweg tien à twintig man, althans wie daar nog van in leven zijn, wordt bijgestaan door veelal dezelfde kleine groep advocaten. Die zeggen allemaal dat zij de dader verdedigen en dat op grond van een verdrag, de Grondwet en het Wetboek van Strafvordering iedere verdachte recht heeft op een goede advocaat. Dat is zo en dat moet ook zo blijven.

Ik gun iedere verdachte een topadvocaat, maar al eerder heb ik mijn zorgen uitgesproken over advocaten die te nauwe banden onderhouden met hun criminele cliënten, die ze al jaren uit de bajes proberen te houden. In interviews hebben diverse strafrechtadvocaten uitgelegd met wat voor zaken ze op dat moment bezig waren. Ik heb het hier niet over de gebroeders Anker, Mr. Plasman of Mr. Knoops, maar over advocaten die de helft tot driekwart van hun tijd kwijt zijn aan drugszaken en andere zware criminaliteit.

Advocaten die voor drie, vier topcriminelen werken hebben hun handen vol aan tientallen ordners met belastend materiaal over veeleisende cliënten, voor wie maar één ding telt: uit handen van justitie blijven. Daarom nemen ze hun toevlucht tot alle denkbare en ondenkbare middelen. Van bedreigen tot het liquideren van getuigen. Beroepshalve heb ik een aantal keren gezien hoe correcte zakenmensen door zware criminelen werden bedreigd met een onaangekondigd huisbezoekje; of zij kregen een telefoontje waarin werd gevraagd of zij van hun kinderen houden. Je niet-welkome bezoeker haapt een stuk uit een glas of steekt een mes in je tafel om je te intimideren. Geen wonder dat liquidaties die in opdracht plaatsvinden van bekende criminelen door de politie nooit worden opgelost. Het blijkt in de praktijk vrijwel onmogelijk om top-

criminelen veroordeeld te krijgen, die daardoor boven de wet leven en de politie uitlachen. De getuigen durven niets te zeggen, omdat zij vrezen om te worden geliquideerd door professionele huurmoordenaars. Topcriminelen intimideren de politie en de officier van justitie en hebben zelfs ingebroken in gebouwen van justitie. Soms lijkt het wel of de criminelen met de politie een spelletje spelen. Topcrimineel Sam Klepper werd in 2000, te midden van een winkelend publiek, op de stoep recht tegenover het politiebureau in Buitenveldert geliquideerd, alsof de criminelen wilden laten zien dat zij niets te vrezen hebben van de politie. Insiders weten dat het gaat om een relatief klein groepje criminelen die de markt verdeeld hebben, en hun concurrenten of zakenpartners die zich niet aan de afspraken houden door huurmoordenaars laten uitschakelen. Justitie levert een vrijwel machteloze strijd en in die strijd vechten advocaten mee aan de zijde van notoire criminelen.

Pistool in de mond

De verdachten kunnen zich een batterij topadvocaten veroorloven en volstaan met de beschuldigingen te ontkennen. Als er al een getuige is te vinden, zorgen zij er wel voor dat die geen verklaring kan afleggen. Ik heb een goudeerlijke cliënt gehad die heeft moeten onderduiken voor de Turkse maffia die hem afperste en hem vervolgens met een pistool in de mond heeft gedwongen om zijn aandelen over te dragen. Een dossier van 1000 bladzijden bleek niet genoeg om de verdachten te vervolgen, omdat toen puntje bij paaltje kwam geen enkele getuige zijn verklaring wilde laten gebruiken of laten bevestigen, bang om gestraft te worden. De officier van justitie zei mij dat hij machteloos was. Mijn cliënt leeft jaren later nog steeds min of meer ondergedoken. Ook die verdachten hadden advocaten, net als de andere criminelen die al jarenlang boven de wet leven, tientallen miljoenen verdienen hebben en met behulp van ingewikkelde constructies voor de politie en belastingdienst ongrijpbaar blijven. Ook zij zijn door accountants, notarissen én advocaten geholpen, net als witwasende onroerendgoedhandelaren en andere foute figuren.

Advocaten die al jaren voor meerdere zware criminelen optreden en daarvoor vorstelijk worden betaald, weten natuurlijk wat voor vlees ze in de kuip hebben. Kunnen zij volhouden dat ze niet de daad verdedigen, maar de dader? Kom nou. Als een advocaat in civiele zaken, laten we zeggen een arbeidszaak, een cliënt heeft die een getuige onder druk zet, behoort die advocaat zich naar mijn

mening uit de zaak terug te trekken. Een advocaat die al jaren intensief werkt voor diverse toppers uit het criminele circuit weet net zo goed als de misdaadjournalisten en de recherche dat zijn cliënten niet deugen, mensen geld afpersen, getuigen beïnvloeden en zo nodig tegenstanders of getuigen uit de weg ruimen. Ik vind dat een advocaat daar niet aan behoort mee te werken. Je komt in zo'n geval niet weg met de doodoener dat je niet de daad, maar de dader verdedigt. Als je criminelen helpt om misdadige organisaties in stand te houden, handel je naar mijn maatstaven niet ethisch. Net zo min als die dure adviseurs die de witwasconstructies opzetten. Ook dat hoort niet en daarom behoort je daar als advocaat verre van te blijven. De advocaten die zich met zulke praktijken inlaten zijn er in belangrijke mate de oorzaak van dat de advocatuur steeds meer aanzien verliest. Het aanzien van de advocatuur is inmiddels al zo ver gedaald dat de gemiddelde Nederlander denkt dat advocaten voor geld alles doen. Het is een eer om advocaat te zijn: noblesse oblige!

Must 2005 (bewerkt)

De zaak Alves - Hoe lul ik me onder een contract uit?

Eind januari 2008 stond een Braziliaanse advocaat voor de deur van ons kantoor in de P.C. Hoofdstraat. In zijn slipstream een bescheiden Braziliaanse man in een modieus, strak gesneden kostuum. Hij had ongeveer mijn lengte. Ik herkende hem als Afonso Alves, in het seizoen 2006-2007 de meest scorende voetballer van Europa en de enige spits die in de Eredivisie zeven goals in één wedstrijd heeft gescoord.

Afonso stond niet voor niets voor de deur. Hij werd door AZ beschuldigd van contractbreuk en AZ had Heereveen al voor de arbitragecommissie van de KNVB geslept. Die zitting was al dezelfde avond. De speler voelde zich speelbal van allerlei belanghebbenden en werd als een soort oplichter afgeschilderd die onder een contract uit wilde. Hij had, geadviseerd door twee zaakwaarnemers, op 23 december 2007 zijn handtekening gezet onder een conceptcontract waarop niet stond dat het een concept was. Die twee zaakwaarnemers, die hij kende van de club waar hij met voetballen was begonnen, hadden drie dagen daarvoor bij AZ hun handtekening gezet onder een zogenoemd *proposal* (een voorstel) waarin voor henzelf een vorstelijke vergoeding was geregeld. Kort en goed was het verhaal van Ribeiro, de Braziliaanse advocaat, en Afonso Alves dat Alves inderdaad getekend had, maar dat hem verteld was en dat hij dus begrepen had, dat hij pas aan het contract gebonden zou zijn nadat zijn (familie)advocaat Ribeiro akkoord was gegaan met dat contract.

Meerdere vaders

Een bijzonder verhaal, dat vond ik ook. Ik heb die middag bijna vier uur samen met een medewerker en een student-stagiaire de zaak doorgenomen en zo goed en kwaad als dat kon met Alves besproken. Hij sprak geen Engels en Ribeiro moest iedere vraag van mij in het Portugees vertalen. Hij legde uit dat Alves tot zijn veertiende op de lagere school had gezeten en daar twee keer was blijven zitten en dat zijn vader was overleden toen Afonso elf was.

Vanaf dat moment was een van de zaakwaarnemers die geen Engels spreekt, een soort vader voor hem. Die zaakwaarnemer had geen FIFA-licentie. Hij was eigenlijk aannemer en sprak geen woord over de grens. Deze man en een andere zaakwaarnemer waren samen met de advocaat Ribeiro de adviseurs die zakelijk en fiscaal alles voor Alves regelden. Afonso was vanaf zijn zeventiende fulltime profvoetballer, maar op de lagere school ook in feite alleen maar met voetbal bezig. Inmiddels regelde zijn moeder zijn dagelijkse financiële zaken en de club zijn huisvesting en Volkswagen Golf. Hij was door de Braziliaanse club verkocht aan een Zweedse club, waar hij goed speelde maar weinig verdiende. Toen kwam Heerenveen en daar kreeg hij een in verhouding tot wat hij bij Malmö verdiende veel meer. Een goed contract, maar een schijntje in vergelijking met wat Afonso gezien zijn unieke status als altijd en overal scorende *goalgetter* als speler van het jaar en topscoorder elders kon verdienen. Heerenveen wilde hem best verkopen en kon daar na een jaar meer dan 10 miljoen euro aan overhouden. Alves zou over ruim een week 27 worden en zou gezien zijn leeftijd normaal gesproken nog maar één keer een topcontract kunnen afsluiten. Daarom wilde hij samen met zijn moeder het advies inwinnen van de lokale advocaat Luiz Ribeiro die al een jaar of zeven, acht hun vertrouwensman was. Die moest maar zeggen wat hij moest doen.

Ook werd mij verteld dat hij samen met zijn moeder het voorstel van AZ en het conceptcontract waar zijn handtekening onder stond nadat hij voor de feestdagen naar Brazilië was teruggevoerd, had besproken met Luiz Ribeiro. Eerst op 3 januari 2008 en daarna nog een keer op 10 januari 2008. Ribeiro wilde daar de tijd voor nemen gezien het belang van de beslissing. Hij had ook overlegd met de zaakwaarnemers, die geen van beiden een licentie hadden, wat overigens zeker in het Braziliaanse voetbal niet ongebruikelijk is. Alleen zijn er regels van de FIFA en de KNVB die verbieden dat een speler bij onderhandelingen over een eventuele transfer wordt bijgestaan door niet-gelicentieerde spelersmakelaars. Mij leek dat een aannemelijk verhaal.

Ribeiro: vertrouwensman

De bijzondere rol van Ribeiro begreep ik wel. Ik ken onder meer door mijn werk voor de vakbond van voetballers en hun pensioenfonds de krankzinnige voetbalwereld tamelijk goed. Ik had

Moens, de keeper van AZ, bijgestaan in een arbeidsconflict met AZ over een contract. Op kantoor staan we als advocaat ook wel spelers bij voordat ze tekenen. In het door Afonso getekende document had AZ uitdrukkelijk in een apart artikel opgenomen dat de speler bij het totstandkomen van het contract was bijgestaan door de advocaat Ribeiro. ‘Mijnheer Ribeiro, waarom heeft u dan niet op 23 december meegetekend?’, vroeg ik. Ribeiro en Alves vertelden toen dat Ribeiro helemaal niet bij de onderhandelingen betrokken was geweest. ‘Toen Afonso tekende, op 23 december 2008, wist ik niet eens van de onderhandelingen’, zei hij pertinent. ‘Ik zat in Brazilië’. Ik heb Ribeiro dat op de man af nog een keer gevraagd. De jonge, maar intelligente advocaat wist er écht niet vanaf. ‘Werkelijk niet’, zei hij en Afonso bevestigde dit tot twee maal toe in het Portugees. ‘Maar Afonso, waarom heb je op 23 december het contract in drievoud ondertekend’, vroeg ik. ‘Normaal gesproken zit je dan toch aan een contract vast? Dat zal in Brazilië toch niet anders zijn dan in Nederland?’ Zijn verklaring was helder: hem was gezegd dat die bepaling over Ribeiro er niet voor niets in stond. Hij, Afonso, begreep niets van zulke contracten. Hij was met voetballen en in vorm blijven bezig. Voor zo’n contract, dat hij sowieso niet kon lezen omdat het niet in het Portugees was vertaald (!), had hij zijn vertrouwensman: advocaat Luiz Ribeiro. Als Luiz niet akkoord zou gaan, zou er geen overeenkomst zijn. Maar er was nog iets belangrijks, zei hij. Heerenveen, waar hij nog onder contract stond, en AZ dat slecht draaide en hem per se wilde hebben om haar gebrek aan een gemakkelijk scorende spits op te lossen, waren het nog niet eens over de voorwaarden waaronder Heerenveen aan een eventuele transfer zou meewerken. Ook was er nog eens een geschil over een percentage van de transfervergoeding die Alves bij een eventuele transfer zou krijgen, maar dit terzijde. Ik keek het contract in en zag met stijgende verbazing dat in dit getekende stuk stond dat Ribeiro Alves had bijgestaan. En Ribeiro en Alves zeiden me dat dit onzin was. Ribeiro zou er nog naar moeten kijken en over adviseren. (Later zou AZ stellen dat dit erin gezet was op verzoek van de zaakwaarnemers. Voor AZ was dat geen probleem). Ik vermoedde dat AZ dit in strijd met de waarheid in het contract had gezet omdat het management wist dat ze via die twee Braziliaanse zaakwaarnemers zonder FIFA-licentie helemaal geen contract mochten sluiten. Daar hadden ze Ribeiro voor nodig. (Een transfer mag van de FIFA en de KNVB alleen maar uitonderhandeld wor-

den door een erkende FIFA *players agent* (voetbalmakelaar) of door een advocaat. (Dat laatste staat overigens ook op de helling omdat er helaas advocaten zijn die illegale makelaars helpen door even mee te tekenen. In de dagen erna zouden de twee zaakwaarnemers ons zonder voorbehoud dit verhaal bevestigen). Ook zij wisten niet beter, en AZ wist dat ook heel goed, of Afonso kon veilig tekenen, want zonder de medewerking, het akkoord en de handtekening van Ribeiro zou Afonso geen contract met AZ hebben. Dat hij geen woord van het Engelse contract begreep, was niet belangrijk. Luiz Ribeiro kon Engels lezen.

Superspits of schietschijf?

Dat was het verhaal. Hier was het dossier. Of ik Alves wilde bijstaan. Hij voelde zich bedonderd, omdat AZ hem aan het conceptcontract hield en hem van contractbreuk beschuldigde, hoewel Ribeiro hem had geadviseerd niet naar AZ te gaan en negatief over het contract had geadviseerd. Wat moet je in zo'n geval doen? Afonso en zijn Braziliaanse advocaat hadden een bijzonder, maar aannemelijk verhaal: ze hadden een gespecialiseerde advocaat nodig die het zou moeten opnemen tegen AZ en Mr. Eric Vilé. Ik had niet veel tijd. Op mijn bureau lag een stapel werk, maar dit was een interessante zaak en de spits had mij nodig. Ik realiseerde dat er een afbreukrisico in zat en dat half Nederland zou denken dat ik iemand hielp die contractbreuk pleegde om naar een Engelse of een andere goedbetalende buitenlandse club te gaan. Ik keek op mijn horloge en overlegde met Frans de Weger, sportrechtsspecialist en daarom mijn voetbalmedewerker. Het was half zes. Dan moesten we wel in de auto stappen, want om half acht zou in Zeist de mondelinge behandeling van de arbitrage tussen AZ en Heerenveen aanvangen met de superspits Afonso Alves als schietschijf. Luiz en Afonso, die ik vier uur ervoor voor het eerst had gezien, keken mij met die Braziliaanse ogen aan. Of ik *please-obrigado* wilde helpen. Ik keek naar Frans en Thijs de stagiaire. Ze knikten. Oké, we doen het. We moesten dan wel erg opschieten want in de spits, van de PC Hoofdstraat naar Zeist rijden, kost minimaal anderhalf uur. Ik mocht in de taxi de stukken doorlezen. Ik had nog wel geprobeerd om via via te achterhalen of Ribeiro in Brazilië als advocaat stond ingeschreven. Dat bleek later gelukkig het geval. Ook had ik op de valreep een kopie van het paspoort van Afonso laten maken. Iets over zevenen arriveerden we op het KNVB-sportcentrum waar ik als de advocaat van de

afwezige Alves bedolven werd onder een tsunami van media-aandacht. Ik ben heel wat gewend, maar dit was niet normaal meer.

Die avond - 23 januari 2008 - met mij als toehoorder, gaf de arbitragecommissie na een schorsing van de behandeling als haar voorlopig oordeel dat het er op dat moment alle schijn van had dat tussen AZ en Alves een arbeidsovereenkomst tot stand was gekomen.

Ik vond en vind dat een onverstandige beslissing, omdat Alves zich niet had kunnen verweren en de arbitragecommissie moeilijk op dit standpunt zou kunnen terugkomen. Dat betekende dat er een grote kans bestond dat Alves gebonden zou worden geacht aan zijn handtekening onder het contract met AZ en dus bij twee clubs had getekend. Alves was echter in die procedure tussen AZ en Heerenveen geen partij. Hij was niet door AZ opgeroepen. Ik had niet de kans gehad zijn visie te geven. Een oud grondbeginsel van het procesrecht zegt dat alleen de procespartijen aan een beslissing in hun zaak gebonden zijn. Mijn nieuwe cliënt was dus naar mijn mening niet gebonden aan die voorlopige beslissing. Dat heb ik in dat ongekende mediaspektakel aan de arbiters en de verzamelde media uitgelegd. De voorzitter van de arbitragecommissie gaf dat direct toe, maar het kwaad was al geschied.

Ik was vervolgens gedwongen om zelf een spoedarbitrage te starten om te proberen om dit voorlopige oordeel van de tafel te krijgen. Alves meende immers dat hij niet gebonden was en wilde niet meer naar AZ. Hij vond dat het niet eerlijk was dat ze hem aan zijn handtekening wilden houden terwijl Ribeiro nee had gezegd. Dan zie je hoe veel media-aandacht zo'n zaak krijgt. Zelfs *The Guardian* uit Tanzania schreef erover: '*Lawyer Pim de Vos, who represented Brazil international Alves at a Dutch tribunal hearing to strike out the Alkmaar deal, said: Afonso cant help it (...) He does not speak English. He does not control anything in his life apart from a football on the pitch*'. Afonso had vrijwel de gehele publieke opinie tegen. Bij twee clubs tekenen, zakken vullen, de geweldige Louis van Gaal en diens team in de steek laten, die Braziliaan heeft geen moraal..., dachten velen. Als zijn advocaat en contactman voor de media merkte ik dat de toorn zich op mij ging richten. Hoe geloofwaardig was ik als advocaat?

Hoe lagen de feiten?

Wat was dan de betekenis van het artikel over de rol en de handtekening van Ribeiro? Deze had, na een tweede gesprek met moeder en zoon Alves, AZ een fax gestuurd met kort gezegd de mededeling dat hij niet met het aangeboden contract akkoord ging. De zaakwaarnemers, mama Alves, Alves en hijzelf vonden dat Afonso niet naar deze op dat moment matig presterende Nederlandse club zou moeten maar naar een club in een grote competitie, bijvoorbeeld de Engelse Premier League. Daar zou hij zich op een hoog niveau in de kijker kunnen spelen en hopelijk door een topclub worden gekocht. Hij zou binnen een week 27 worden en het was nu of nooit. Omdat die beslissing zo belangrijk was, hadden ze afgesproken dat Ribeiro zou moeten meebeslissen en meetekenen. Op iedere bladzijde stond een plaats voor zijn paraaf en onder het contract zijn naam, maar nog niet zijn handtekening. Ribeiro was niet voor niets de juridisch adviseur van de familie en had Afonso eerder geadviseerd over een transfer.

Het was ook wel vreemd gegaan. AZ had het door mijn cliënt getekende contract niet behouden maar aan de zaakwaarnemer meegegeven! Dat zou een merkwaardige gang van zaken zijn, als AZ werkelijk zou menen dat het ging om een definitief bindend contract. Dan hou je toch ten minste een exemplaar met de handtekening van de speler! Als je een huis koopt hou je toch tenminste een getekend exemplaar in je eigen dossier en geef je toch niet alle getekende exemplaren mee aan de verkoper!

De verklaring die Ribeiro en Afonso ervoor hadden klonk aannemelijk, hoewel mijn nieuwe cliënt natuurlijk de schijn tegen had. Je zet niet zomaar je handtekening en zijn zaakwaarnemers hadden al onder het voorstel getekend. Maar die mochten dat niet, omdat ze geen licentie hadden. Hoe dan ook, Alves had mij tot drie keer toe gezegd dat hem was verteld dat hij door te tekenen geen verplichtingen op zich nam, zolang zijn vertrouwensman Ribeiro niet had meegetekend.

Beschermingsgedachte

Frans de Weger wees mij op de uitspraak van de arbitragecommissie in een andere zaak waarin de speler niet gebonden werd geacht aan de uitkomst van onderhandelingen die gevoerd waren door zijn niet-gelicenseerde zaakwaarnemer. Daar werd de speler beschermd, gelet op de beschermingsgedachte achter het verbod van het zakendoen via wat ik maar aanduid als niet door de

FIFA erkende, dus zonder licentie (illegaal) optredende zaakwaarnemers. Die wekken in veel gevallen de indruk dat het hun vooral te doen is om hun eigen zakken te vullen met soms ongezone, om niet te zeggen walgelijk hoge provisies die de clubs aan hen - naar ze zeggen - wel *contre coeur* moeten betalen omdat de speler anders niet bij hen wil tekenen.

Was Alves echt zo 'dom'?

In de arbitrage had ik beweerd dat mijn cliënt, zoals Afonso Alves en Ribeiro mij hadden verteld, niet meer dan een handvol woorden Engels sprak. Dat hebben wij gecheckt. Als hij, zoals wel wordt beweerd, zijn Engels wel goed beheerste, zijn we door onze cliënt en door Ribeiro belazerd. Maar dat lijkt me onwaarschijnlijk. De Braziliaan die Afonso in Nederland Engelse les heeft gegeven, heeft mij spontaan opgebeld nadat mij in de media was verweten dat ik in de arbitrage mijn cliënt had neergezet als een laagopgeleide man die niet meer dan een paar woorden Engels kende. Als iemand die afhankelijk was van de hulp en adviezen van anderen. De docent zei me en heeft me later geschreven dat Afonso niet alleen heel slecht in Engels was, maar zelfs niet normale zinnen in het Portugees kon sms'en zonder in tien woorden twaalf fouten te maken. Van een Engels contract begrijpt hij met zijn beperkte opleiding - tot zijn veertiende op de lagere school in zijn geboorteland - niets. Dit is mij door hemzelf, Ribeiro en zijn zaakwaarnemers verteld. Als een vrouw hem per sms in het Engels uitnodigde voor wat ik maar even als een *body to body training* aanduid, gaf deze cliënt zijn telefoon aan zijn zaakwaarnemer die dan moest antwoorden. Dit werd door laatstgenoemde bevestigd. Wie ben ik dan om dat in twijfel te trekken als de advocaat, de cliënt en de zaakwaarnemer mij dat vertellen? Gezien de leer van de beschermingsgedachte had ik als advocaat de plicht om die afhankelijkheid van anderen naar voren te brengen. Dat verhaal heb ik toch niet verzonnen? Ik ben niet gek. Een advocaat hoort niet te liegen.

Kortom, ik had een nieuwe cliënt met een verdedigbaar standpunt. Met een sympathieke advocaat die mij verzekerde dat Afonso niets zonder hem kon en mocht doen. Een advocaat wiens naam in het contract stond, maar niet had willen tekenen omdat hij net als mama Alves en de speler zelf na twee gesprekken een transfer naar AZ geen verstandige stap vond.

Dat was de informatie waarmee Frans en ik aan de zaak begonnen voor een sympathieke topvoetballer die die middag een beroep op mij deed. Zou ik de zaak hebben moeten weigeren vanwege het afbreukrisico? Ik ben toch geen lafaard! Was dit een zaak die ik zou moeten weigeren, gelet op mijn advocatenbelofte dat ik geen zaken zou verdedigen waarvan ik in gemoede zou moeten aannemen dat ze niet rechtvaardig zouden zijn? Kom nou. De speler en zijn advocaat Ribeiro hadden een bijzonder, maar aannemelijk verhaal. Hij had vanzelfsprekend beter niet kunnen tekenen voordat Ribeiro positief zou hebben geadviseerd, maar hij wist als laagopgeleide Braziliaan niet beter of hij zou pas gebonden zijn als Ribeiro ja zou zeggen. Hij had AZ vertrouwd. Zou ik dan net als de publieke opinie en de media deze speler op voorhand ongelijk moeten geven? Natuurlijk niet. Dat oordeel is niet aan mij, maar aan de arbiters. Arbiters hadden inmiddels in een tussenvonnis mijn cliënt de gelegenheid geboden om in het bijzonder door middel van getuigen zijn stelling te bewijzen dat op 23 december 2007 bij ondertekening van de contracten door Alves een voorbehoud was gemaakt, in die zin dat de contracten pas gelding zouden hebben indien zij zouden zijn goedgekeurd en ondertekend door Mr. Ribeiro. Een beslissing waar men begrip voor kan hebben.

Vervolgens heb ik mij namens Alves beroepen op een ontbindende voorwaarde in een van de contracten, omdat AZ en Heerenveen niet op tijd tot zaken waren gekomen. Als ik dat niet zou hebben gedaan, zou dat een beroepsfout kunnen opleveren.

Dat deed ik niet om AZ te pesten. Een van de media schreef dat ik een nieuw konijn uit mijn hoed toverde. Alves had namelijk het voorbehoud gemaakt dat zijn vertrouwensman Ribeiro zou willen meetekenen, wat deze niet heeft gedaan.

Als advocaat weet je net als een huisarts 's morgens niet wie 's middags op je spreekuur komt. Ook niet wat hem mankeert. Je krijgt de zaak zoals die aan je wordt gepresenteerd. Als ik het gevoel had gehad dat Alves AZ had belazerd, had ik hem de deur gewezen. Ik had moeite met de rol van de makelaars en vond dat juist een reden om deze speler in bescherming te nemen. Het liefst had ik een regeling getroffen om deze speler voor onze competitie te behouden en ik gunde het jonge talentvolle team en coach Louis van Gaal wel een echte spits. Maar, zoals ik bij mijn pleidooi zei: 'It takes two to samba'.

Laat je niet meeslepen

Met dit verhaal wil ik laten zien hoe gevaarlijk het is om je te laten meeslepen door vooroordelen, zoals sommige voetbaljournalisten, honderden AZers en andere voetbalsupporters hebben gedaan. Als advocaat maar ook als mental coach probeer ik altijd te voorkomen dat ik mij in mijn gedrag door vooroordelen laat leiden. Vooroordelen, maar ook neuroses en fobieën ontstaan omdat mensen in een bedachte wereld leven. Hun fantasie gaat met hen op de loop. Voorbeelden? Ze denken dat ze in gevaar zijn, ze zijn bang in een lift of dat iedereen op ze let. Of dat de buurman een engerd is omdat hij zwart is en de andere buurman omdat hij een moslimbaardje heeft. Vooroordelen en oordelen, wees er voorzichtig mee. Het gaat om de werkelijkheid en feiten. En die zijn niet altijd zoals je dénkt dat die zijn.

Hoe lul ik me onder een contract uit?

Voetbal maakt bij sommigen de meest primitieve gevoelens los. Voetbal is al opium voor het volk, geef ze brood en spelen, maar *hooliganisme* laat zien dat sommige voetbalsupporters het dierlijke, dat in ons allemaal zit, niet onder controle hebben. Dan gaan ze pijlen van hun toorn richten op de advocaat en boodschapper, niet geheel toevallig de auteur van het boek *Fair play. Ik wil niet winnen door een Schwalbe*.

Als advocaat van Alves ben ik bedreigd met hatemails. Ik moest oppassen, ik kreeg toegewenst dat mijn ledematen stuk voor stuk gebroken zouden worden. Ik kon een nekschot verwachten en mijn cliënt een vreselijke blessure, waardoor hij zou weggroten in de sloppenwijken van Brazilië. Op een internetforum schreef iemand ‘*Binnenkort in de betere boekhandel: Mr. Pim de Vos “Hoe lul ik mij onder een contract uit”?*’

Dat vond ik nog wel grappig. Maar hatemails hoor je niet te schrijven en al helemaal niet over iemand die zo goed mogelijk rechtshulp probeert te verlenen. Dat is mijn werk.

In de zaak-Alves was ik alleen maar de boodschapper, niet de dader en trad ik op als woordvoerder van Alves in de media. Niettemin was ik binnen een paar uur een foute, gehate advocaat: ik kreeg er de schuld van dat Alves uiteindelijk niet naar AZ wilde. Van AZ-hooligans begrijp ik dat, maar ik had van een topjournalist een professionele en objectieve houding verwacht.

Hugo Borst

Hugo Borst, die ik als journalist en schrijver respecteer, liet zich meeslepen door vooroordelen en viel uit zijn rol als kritische voetbalcommentator. In een sportuitzending van de NOS viel hij mij, verblind door vooroordelen, aan en speelde hij voor eigen rechter... Hij nam de microfoon, nadat het interview al was geëindigd waarin ik Jack van Gelder en de kijkers op verzoek van NOS sport via de telefoon het standpunt van mijn cliënt had uitgelegd. Hugo maakte galspuitend duidelijk dat hij niets van mijn verhaal geloofde en dat ik de zaak alleen maar deed voor five minutes of fame. Hoeveel Mr. de Vos aan deze zaak overhield?

Het was niet eerlijk. Ik kon mij niet verdedigen. De aftiteling liep en mijn microfoon werd dichtgedraaid. Een kwartier na de uitzending bood de NOS mij haar excuses aan. Het zou Hugo gesierd hebben als hij zijn excuses had aangeboden. Maar ik vergeef hem, omdat hij zo fraai heeft geschreven over vaders en zonen.

Afonso Alves werd nog geen half jaar later, in juli 2008, door de arbitragecommissie in het gelijk gesteld. Overigens is het laatste deel van de procedure behandeld door een andere advocaat, dus niet door mij. Ik had mijn werk gedaan.

De arbitragecommissie oordeelde dat Afonso Alves niet gebonden was aan het contract. Had ik hem die middag moeten wegsturen? De vraag stellen is hem beantwoorden.

Niet eerder gepubliceerd